

Lågner

upptecknade i

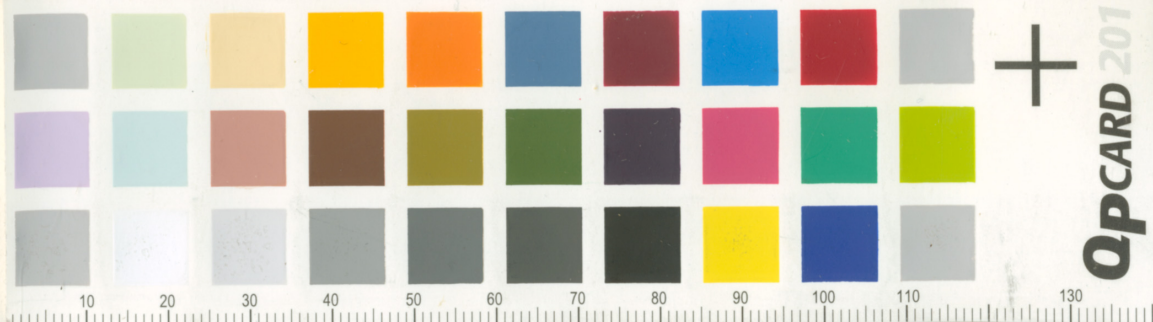
Sibbo socken av

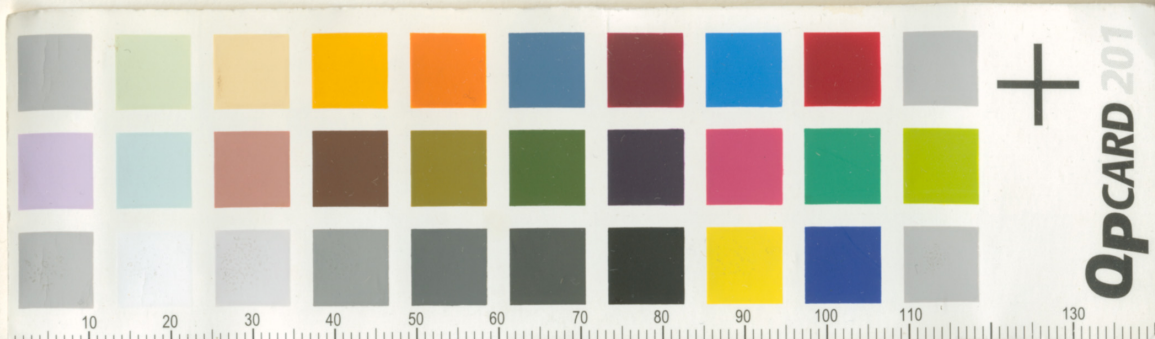
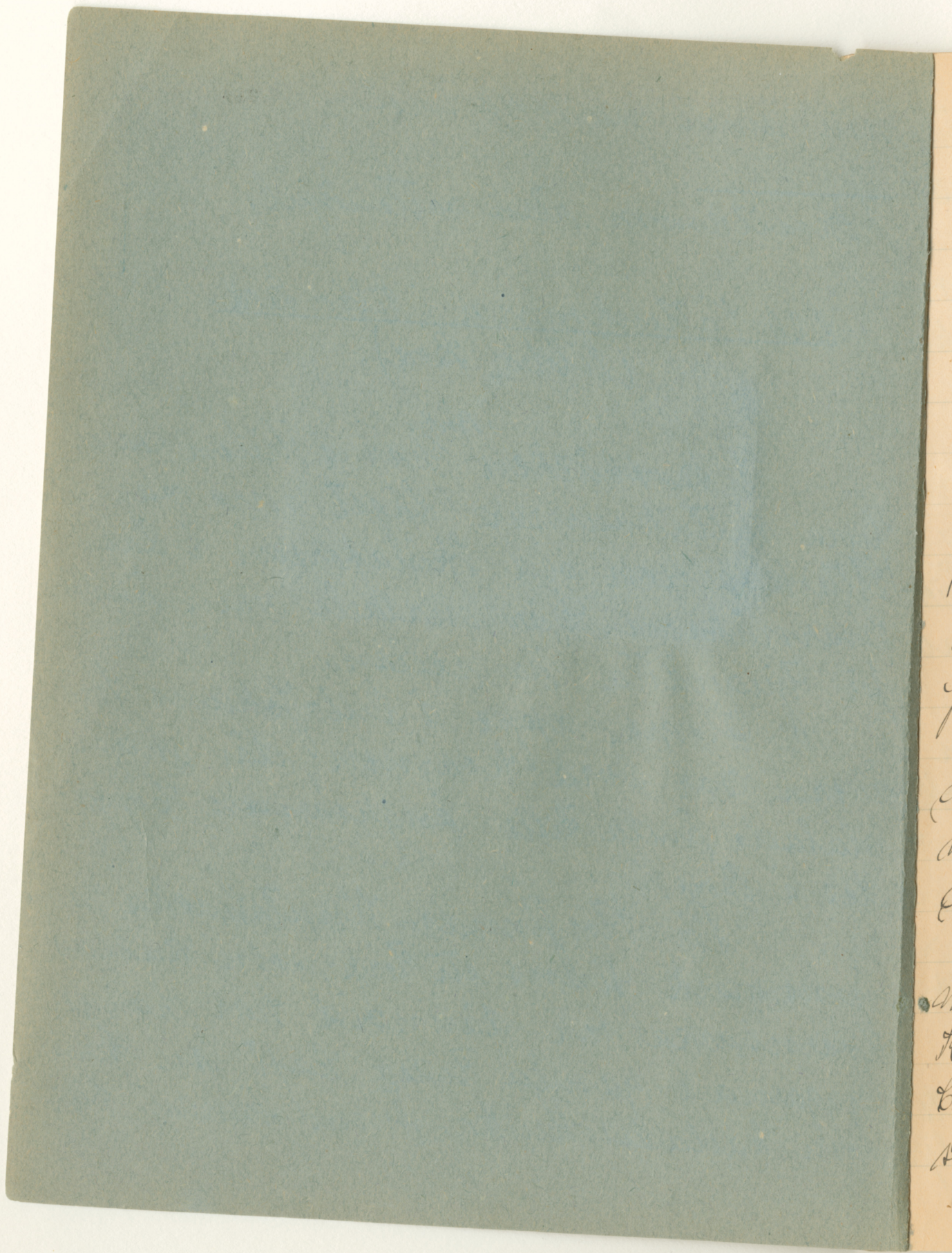
H. J.

V. E. V. Weckman

Lågner 280 - 283, 286b, 2306,
246b, 2506

man ännu på 1840-talet

248

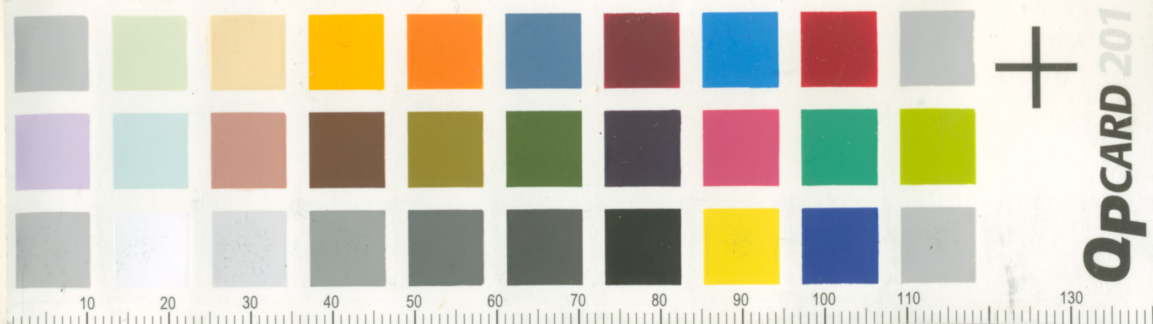
1. Hvaltkvarn utan vattenhjul.

220. Vattenkvarnar i Pilbo Bock.
(Pilbo, Bock).

i Bock
I Bockbäcken har i tiden varit
fyra vattukvarnar. Lågst nere var
Hälskvarnen vid Skinaforsen i Låss
Kvarnåkern. Där malade man ännu
för tjugufem år sedan.

Högre, uppe i Lill-Johans Kvarn-
åkern var Öra Kvarnen, där man
malade ända tills ångkvarnen bygg-
des i Bock.

På Högfinnas-Knutsbacka hem-
mans mark finns ett Torp, som kallas
Kvarnbacka och därinvid har hantel-
byggarna i gamla tiden haft en Kvarn,
som kallades Lusk. Ännu innan Hög-

finnas var delat hade en änka på hemmanet gett jord åt hangelbyggarna för att bygga en kvarn på.

Allra högst uppe vid Kvarnforsen i Kvarnången hade Pröckulla en vattenkvarn.

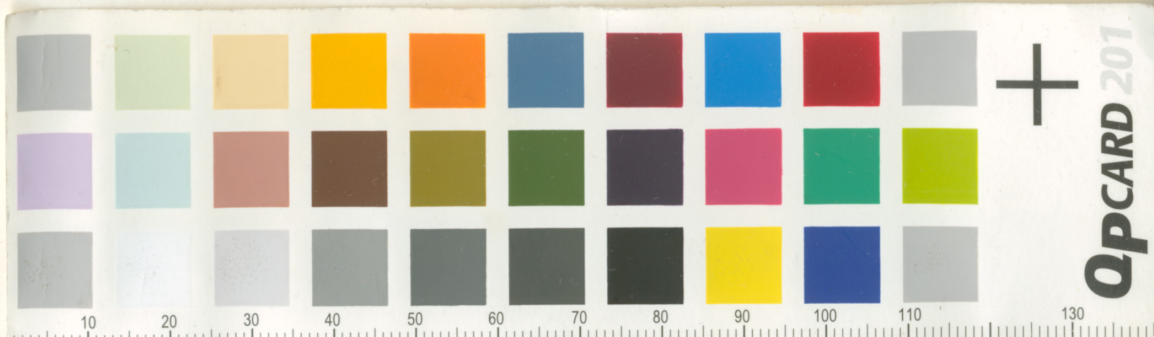
221. Vattenkvarnar i Sibbo Neros.
(Karl Fredrik Pilen, 71 år, Sibbo, Neros).

Överom landsvägsbron vid ^{Neros-}bäcken har varit en vattenkvarn, där man malade för en sjuttio år sedan.

Längre finner ännu en vattenkvarn, men den är yngre, byggd af kapten Tenneberg, och malas på ännu.

222. Vattenkvarn i Sibbo Träsk
(Karl Fredrik Pilen, 71 år, Sibbo, Neros).

Från Lammträsket rinner till Galparbotten en bäck, som kallas Galpar-

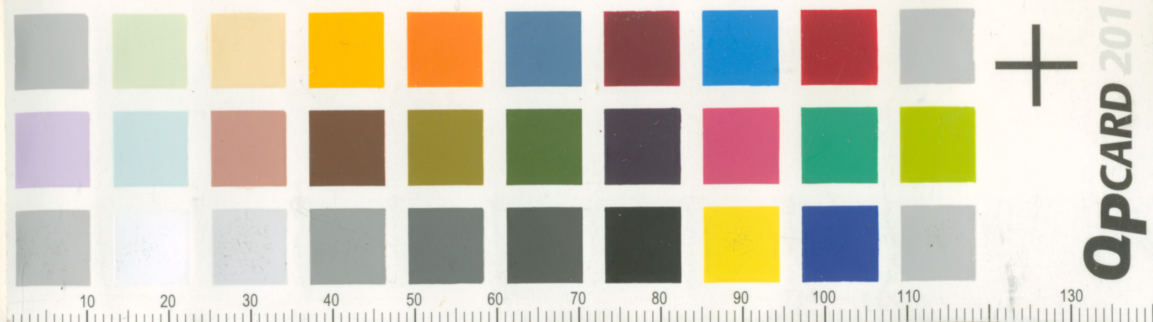
bäcken. Där i den bäcken var en blå-
däkoarn i Tommas Stjåkern, och på
den malade man ännu för en fem-
tio år sedan.

Till Timmangerbotten kommer
en bäck, som kallas Dalabäcken. För län-
ga tider sedan var vid bäcken en vattu-
kvärn. Där syns ännu spår af dammen
i kvälskvärr utan vattenhjul.

223 Vattenkvärr i Tibbo, Spjutsund.
(Tibbo, Spjutsund).

Från Hornmossen eller Skogskväs-
mossen rinner ut i Hvitrikes en bäck,
som har många namn allt efter den
trakt den rinner genom. I den del,
som kallas Kvitabäcken var i äldre
tider en blådäkoarn eller skvalpkvärr.

Lägre ner, där bäcken rinner ge-
nom Hornmøds Kværnskogen och kallas
Kværnängsbäcken, i Hildas-Tjörpulla

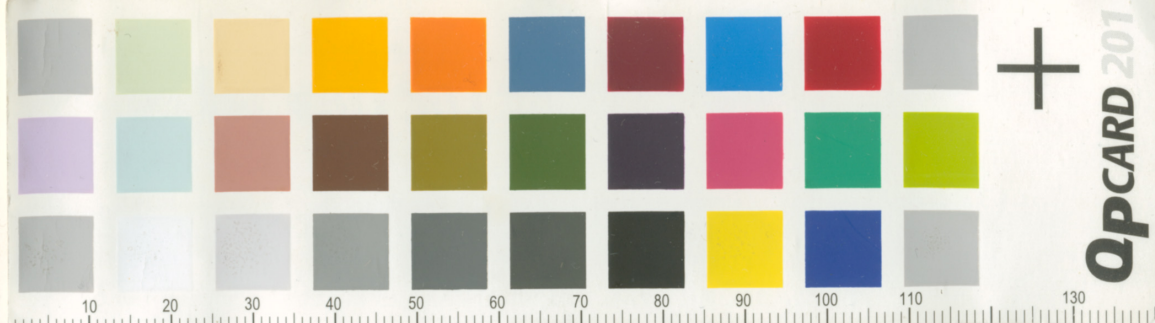
²⁵¹
Hvarnäkern var för över hundra år
sen en bläddkvarn. Det var ingen väg
upp till dessa kvarnar, utan man klät-
trade säcken på hästryggen, när man res-
te till kvarn. Hvarnsskatt betalades än-
nu för femtio år sedan, fast man inte
mera malade på kvarnarna.

Älva bäst ner vid samma
bäck vid Hvarnbron fanns också vid sam-
ma tid en bläddkvarn.

Vid en kortbäck från Foknas-
sen till sjön var en skvalpkvarn sedan
för 1700-talet. Båda kitar hade del i den.

Från Hvarnkäre i Björtsund rin-
ner en bädda, som kallas Hvarnbädd
ut i Lennisviken. Vid denna bädda
fanns i äldre tider en kvarn, och än-
nu för en fyrtyio å femtio år sedan
syntes spår på dammen.

Skvalpkvarn, utan vattentvätt.

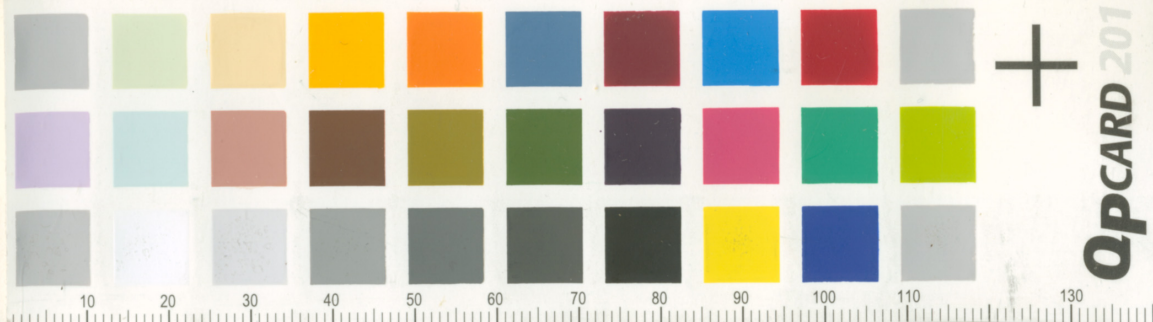

224. Vattenkvarn på Löparö i Tibbo.
(Gustaf Lindqvist, 81 år, Tibbo, Kilb.).

Nedan det var träsk på Löparö vid Ribacka, gick det en ränna från träsket åt nordost ut i Sallsjön, och då var det vattenkvarn i den rännan. På norra sidan om kvarnen var Bäcksgrändan och på södra sidan Årtegårdan, som hörde till Läckmans. Min farfar dog för åttiotvå år sedan, och under hans tid fanns kvarnen till ännu.

225 Vattenkvarnar i Tibbo, Hindsby.
(Tibbo, Hindsby).

Från Fisketräsk rinner en bäck ut genom Hindsby. I den del, som kallas Fiskerdiket och rinner genom Nygårdssängen med samma namn, var i äldre tider en kvarn.

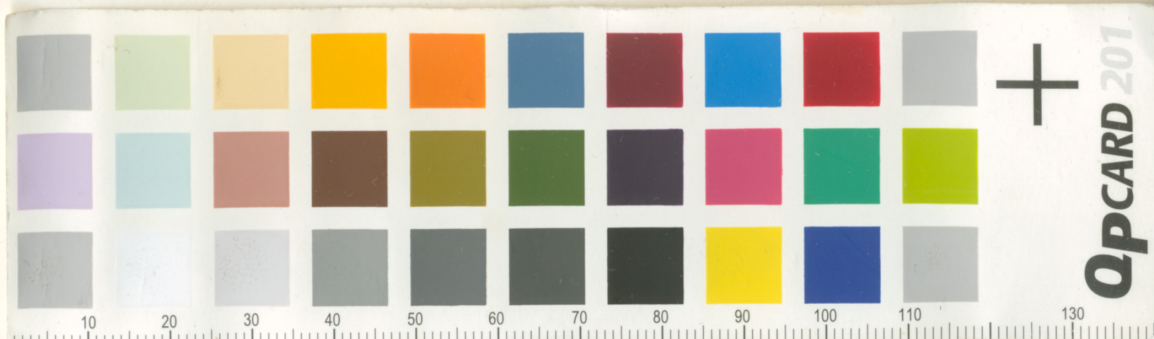
Lägre ned vid samma bäck nedanför Forsbacka Torp i Hyllkärrsåtern var en annan koarn nedanför ett slätt berg.

Ovanför Hörtådsbron var på 1700-talet en tredje koarn vid Skallåkersforsen nedanför Skallåkers gölen. En åker i trakten kallas därför ännu för Koarnsidan.

Innan man kommer till Löder-Martis var i Lillkoarnåtern en fjärde koarn, som kallades Lillkoarnen.

Från Snullträsk, Snullmossen och Savakärr kommer en bäck, som rinner längs Västervägen. I den del, som kallas Skarpängsbäcken byggde gamla Pehrman, far till Arthur Pehrman, som också är död, en koarn, som man malade på ännu för omkring trettio år sedan.

Från Kantorsträsk i Hyskeby kommer en ränna. Vid denna var i Hylkärrs skogen en koarn. Fadern till den 84 åriga Anders Gustaf Blomqvist hade sitt denna

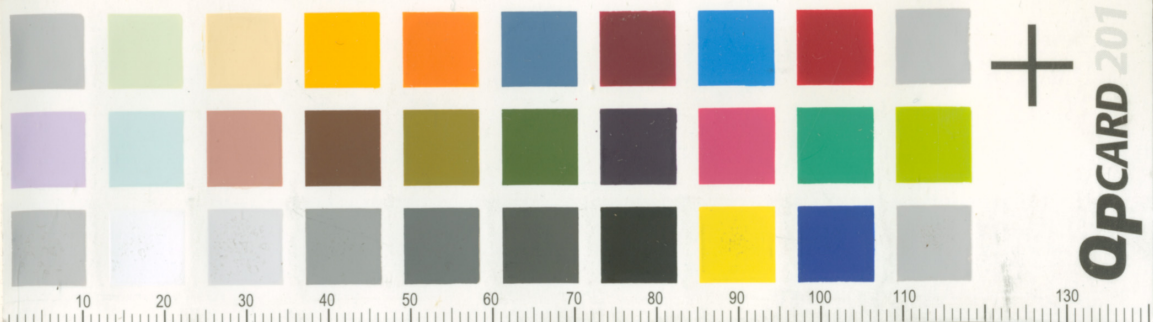
kvamn i sin ungdom.

226a. Tältenkvammar i Tibbo Immersby.
(Tibbo, Immersby).

Från Byträsk rinner Kvambäcken ut i Immersbybäcken. För i gamla Tider var det kvamn vid Kvambäcken. När man sen inte längre kunde mala på den, var man länge utan. Då byggde man en ny på samma ställe, och den jamm ännu för en femton år sedan.

Från Skampträsk kommer en bäck, som på ett ställe kallas Flörängsbäcken. I denna är Flörängsforsen och där har varit kvamn i långa Tider. För en sjuttio å åttio år sedan, malade man ännu där.

Från Genaträsk kommer en bäck, som på ett ställe kallas Bäckängsbäcken. I denna är Kinnarforsen,

och där var en kvarn som man mala-
de på för en femtio år sedan.

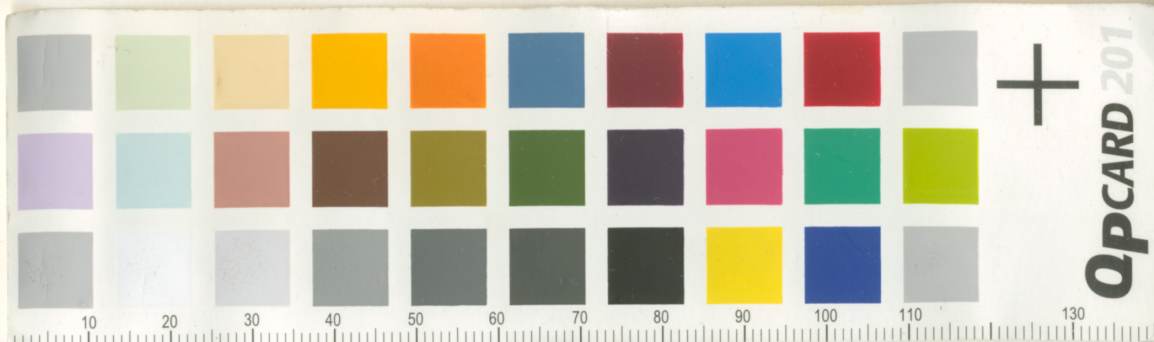
2266. Vattenkvarn i Sibbo Slita
(Sibbo, Slita).

Från Slita Tyroma, ångar och
kärr, kommer en bäck som kallas Kvam-
ängsbäcken. En ång, som kallas Kvam-
ängen, har i tiden varit en vattenkvarn,
och därå har ännu ången och bäcken
namn.

227. Vattenkvarnar i Sibbo Gumböle.
(Forsström, Sibbo, Gumböle).

I Träskesrämmen, som kommer
från Storträsket har man för åttio-fem år
sedan haft kvarn i Kvamängen vid Kvam-
ängsforsen.

Ännu mycket tidigare hade man

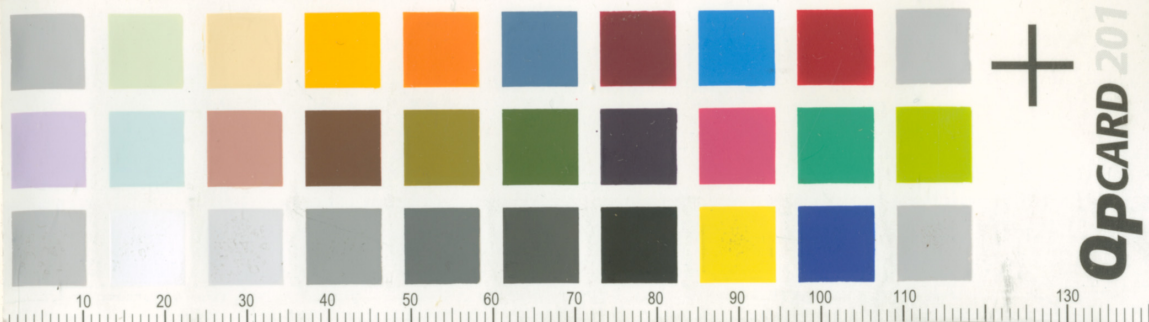

kvann i Koppalerännen i Koppalefossen.
Streckor finns ännu i jorden, där kvar-
nen stått.

228. Väderkvarnar i Tibbo Päipis.
(Tibbo, Päipis).

På Kråmbackan nära Slaverbucka
var för omkring ett hundra år sedan en
väderkvarn. [Ovanför den plats där Päl-
las hemmansbyggnad stod innan den
flyttades till sin nuvarande plats fin-
nes ett berg, som kallas Kråmberget,
och på detta var för 80 år sedan en
väderkvarn.

På en backe nära Öra Mejlas
var en liten väderkvarn. Under Klorstör-
men i augusti år 1890 blev den illa
medfaren och är nu helt och hållet
förstörd.

229. Väderkvarn i Sibbo Mårtensby.
(Sibbo Mårtensby).

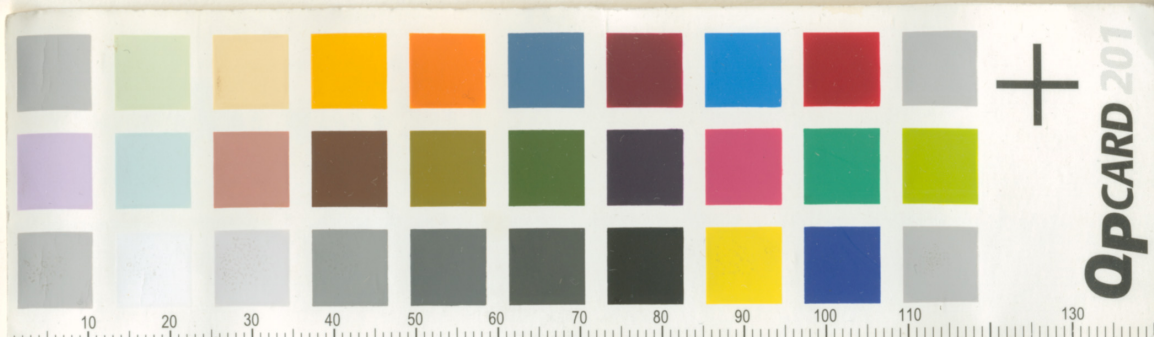
I Mårtensby var en stor såder-
kvarn på Kvarnberget vid Teckenbergs.
Under storstormen 1890 rasade den inkuad.

230. Väderkvarn i Sibbo Borgby.
(Y. J. Gustafsson, Sibbo, Borgby).

Nära Keltas finns en bäcke, som
kallas Kvarnbäckan, och där ska i tiden va-
rit en väderkvarn.

231. Väderkvarn i Sibbo Lavijärvi.
(Torpar Lindström, Sibbo, Lavijärvi).

Vid Lavijärvi gård är Kvarnberget.
För över femtio år sedan stod en väder-
kvarn på detta berg.

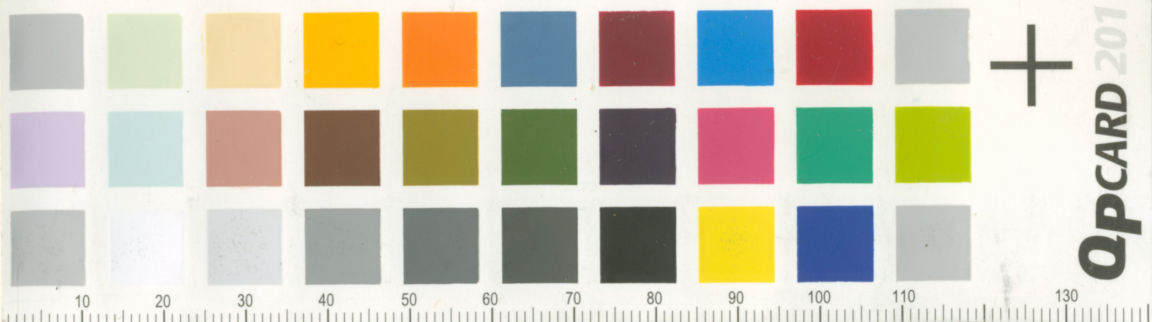

232 Väderkvarnar i Tibbo Massby.
(Nikolaj Lindqvist, 34 år, Tibbo, Massby).

På Kanals i Till Massby fanns en väderkvarn, där man malade ämne för tretti år sedan. För tjugo år sedan flyttades den till Sammersby Sandbacka Skogsborg och blev där förstörd för fem år sedan.

På Kusas var också en väderkvarn, men den blev tidigare förstörd än Kanal-kvarnen.

234. Väderkvarn i Tibbo Neros.
(Karl Fredrik Selen, 71 år, Tibbo, Neros).

229. Väderkoarn i Tibbo Mårtensby.
(Tibbo Mårtensby)

I Mårtensby var en stor väder-
koarn på Koarnberget vid Teckenbergs.
Under storstormen 1890 rasade den inkkall.

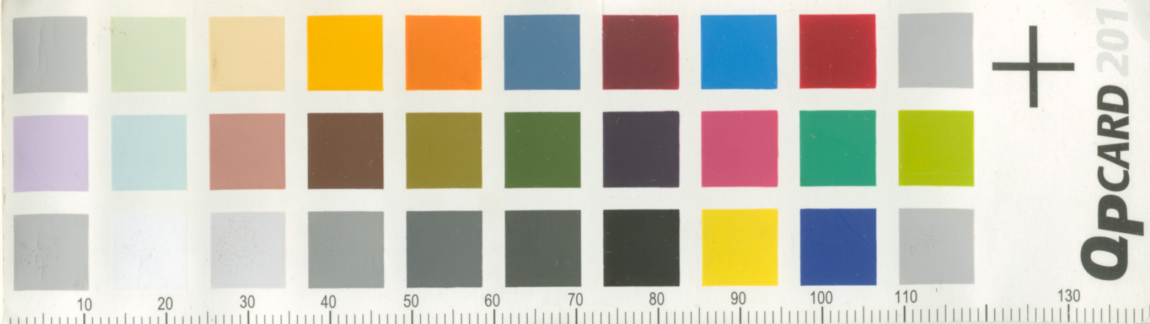
230a Väderkoarn i Tibbo Borgby.
(Y. J. Gustafsson, Tibbo, Borgby).

Nära Keltas finns en bäcke, som

258 230b. Väderkuan i Tibbo Kyrkoby.
(Teckenberg, Tibbo, Kyrkoby)

Ovanför Lindkulla Lindros på ett
berg vid Kapellansstolten var för en
väderkuan, men den blef förstörd
av storstormen i augusti 1890.

och var för en väder-
koarn på detta berg.

232 Väderkvarnar i Fibbo Massby.
(Nikolaj Lindqvist, 57 år, Fibbo, Massby).

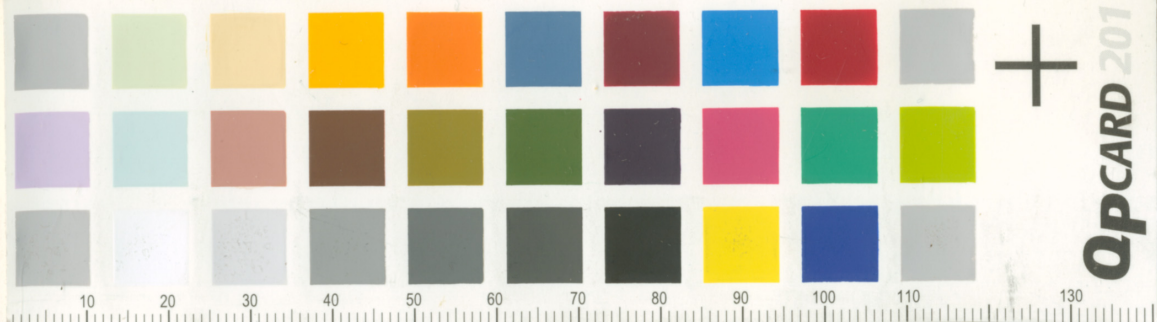
På Kanals i Lill Massby fanns en väderkvarn, där man malade ämne för tretti år sedan. För tjugu år sedan flyttades den till Sommersby Sandbacka Skogsborg och blev där förstörd för fem år sedan.

På Kusas var också en väderkvarn, men den blev tidigare förstörd än Kanal-kvarnen.

233 Väderkvarn i Fibbo Kallbäck.
(Georg Lindqvist, 63 år, Fibbo Sommersby).

På Skravlas i Kallbäck var en väderkvarn, som blev förstörd för fjortio-fem år sedan.

234. Väderkvarn i Fibbo Neros.
(Karl Fredrik Silén, 71 år, Fibbo, Neros).

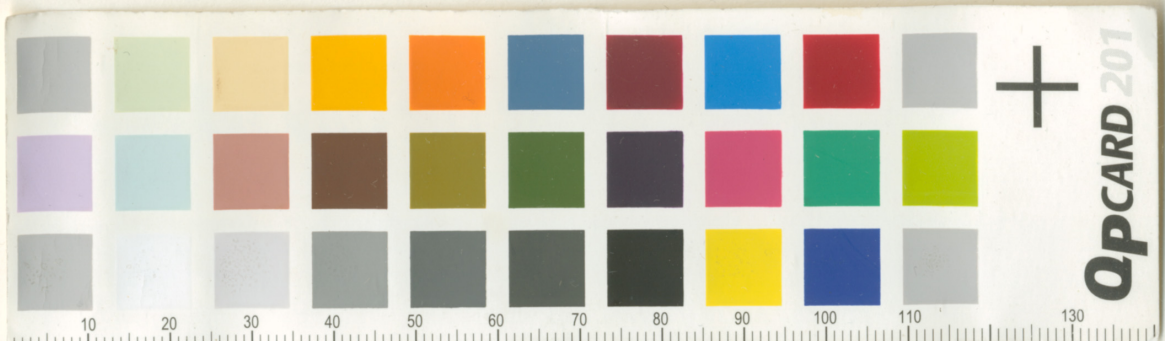
Innan man byggde vattenkvarnen i Krossbäcken, hade man en vädervarn på Källarberget, och där malade man för långa tider sedan. Nedanför är en titen åker, som ännu kallas Kvarnåker.

235. Vädervarn i Pibbo, Träsk
(Pibbo, Träsk).

På Kvarnberget på Ron marken började för en åttio år sedan en, som bodde i norrkammaren på Ronas, att bygga en vädervarn. Men han flyttade bort, så att den inte blev så färdig, att man kunde mala på den. Berget kallas ändå allt ännu för Kvarnberget.

236. Vädervarn i Pibbo, Spjutsund.
(Bonden Trygg, Pibbo, Spjutsund)

I Skogby Tryggs Kvarnåker, har

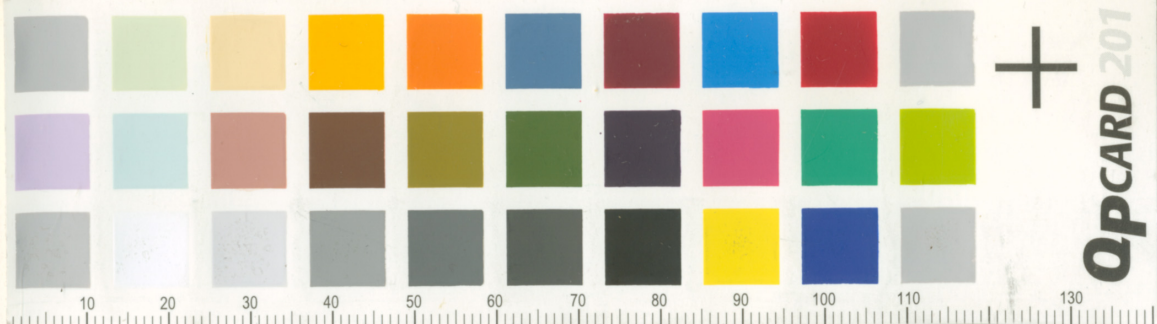
varit väderkvarn, där man malade ämnen
för smeking Gjoguti år sedan.

237. Väderkvarn på Löparö i Fibbo.
(Gustaf Lindqvist, Står, Fibbo, Kiti).

På Bibacka är en väderkvarn. Nära
intill är en hage, som därför kallas Kvarn-
hagen.

238. Väderkvarnen i Fibbo Eriksnäs.
(Gustaf Adolf Lindqvist, Står, Fibbo, Eriksnäs).

Då man slutade att mala på vatten-
kvarnen i Kvarnängsbäcken, byggde man
på Kvarnberget nära gården en väderkvarn
på 1800-talet. Det var timmermän från
Tusby, och de hade så länge yrskapt, att
Pettersson, fogden, var och sågade åt dem
medan Karlarna såg och åt, för att de
inte skur hugga sig.

Man har inte på förtio år malat på kvarnen, men huset står ännu kvar.

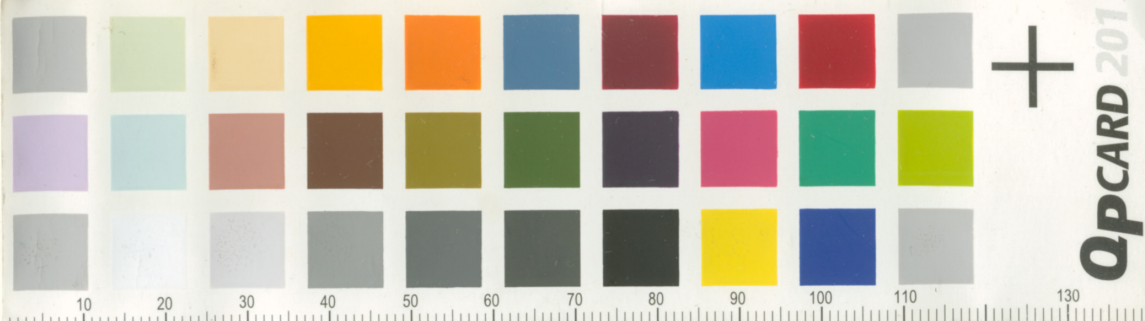
239. Väderkvarnar i Sibbo Långelby.
(Georg Lindqvist, 62 år, Sibbo, Limmersby).

För över sjuttio år sedan blev en väderkvarn flyttad från Lindsby till Fransbacka i Långelby. Ännu för omkring tio år sedan fanns kvarnen kvar. Backen kallas Kvarnbacka.

På Olofs var en väderkvarn, som blev förstörd för omkring förtio år sedan.

240. Väderkvarn i Sibbo Lindsby.
(H. Lindström, 72 år, Sibbo, Lindsby).

På Kvarnhagsberget i Pajåk Kvarnhagen var väderkvarn. För över sjuttio år sedan blev den flyttad till Fransbacka i Långelby.

241. Väderkvarn i Fibbo Immersby.
(Fibbo, Immersby). 263

När Bys-Bertas har varit en n-
gammal väderkvarn, som för tjugu fem
år sedan blev förstörd. Den hade två
hus.

På Landbacka Nybergs var ännu
för fem år sen en väderkvarn, som
hade flyttats dit från Kavals i Massby
för tjugu år sen.

242. Väderkvarn i Fibbo, Ikräddarby.
(Georg Lindqvist, 63 år, Fibbo, Immersby).

I Ikräddarby var en gammal väder-
kvarn, som stod på hus. För fem år se-
dan blev den förstörd.

2. Boskapskötet.

OPCARD 201

243. Håstskötsel i äldre tider i Sibbo.
(Evert Grangröst, Sibbo, Hårtohy).

På Pettisbacken i Hårtohy har i äldre tider varit begravningsplats för hästar.

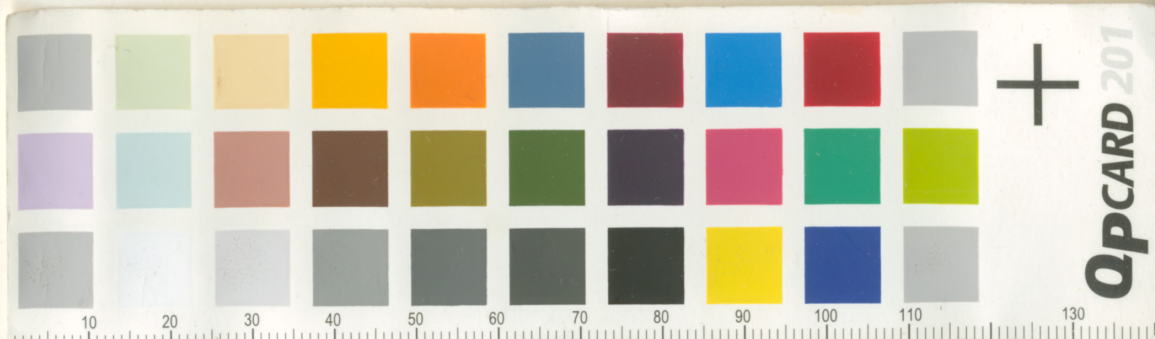
I våra dagar är backen byns gemensamma utmark med sandgropar och potatiskällare.

För hade man mycket mera hästar på ställena än i våra dagar. På ett litet hemman kunde man ha fem hästar och sju eller åtta kor. Men då körde man till Helsing' ved och allt möjligt, som nu frakts med tåg.

'Helsingfors. 3 Skogsbruk.

244. Skogsmark i Sibbo Mårtensby i äldre tider.

(Karl Liljor, 75 år, Sibbo, Mårtensby).

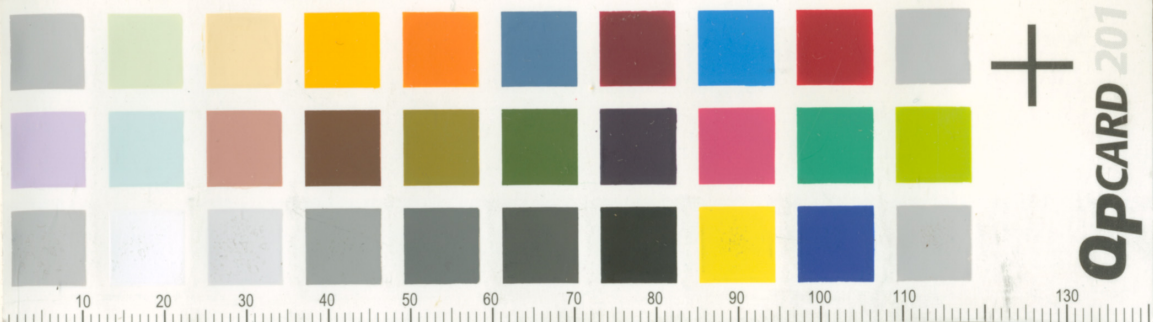

Ännu för en fyrtio år sedan var
det tjock tallskog där nu Pärilångarna
är. Bakom Pärilångarna ^(in i skogen) var en liten
ängestårja, som kallades Vedakärr, ~~in~~
~~i skogen~~.

1) Ängslapp i skogen.

245 Vedpriset i äldre tider.
(Karl Silfver, 75 år, Tibbo, Mårnäsby).

För 65 år sedan hade Janjun-
kar Tallgren vedleverans till kronan
och gav själv en rubel sammen för
den ved han köpte. I Helsingfors
kostade veden den tiden 3 rubel sam-
men. Sluggan-Joan köpte den tiden
på Bärt skärsnalmen i Pajis en
stor skog, karaste strekskog, för 5 a
6 rubel tumlandet och högg till ved,
som han sålde åt Tallgren.

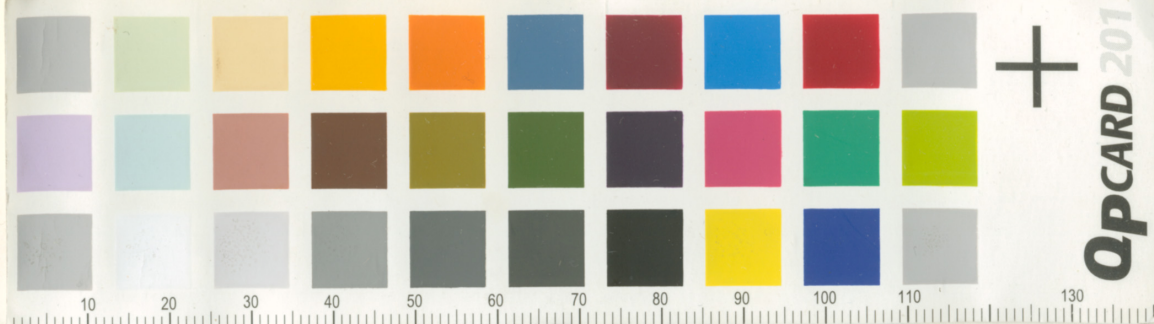
246 a Näverfinnar i Sibbo.
(Albert Skogster, Sibbo, Mårtenby).

Ännu på 1850-talet brukade det komma finnar upp ifrån landet på söndagsmorgnarna till kyrkbacken med sina näverlass och folket passade då på och köpte åt sig näverklävar för att täcka sina tak med.

246 b. Var skeppsvirke huggits i Sibbo.
Paipis
(Erland Skogster, Sibbo, Paipis).

I Nybygge finns en malm, som kallas Skeppsmalmen. På den har man i tiden huggit skeppsvirke och därå har den fått sitt namn.

En annan sägen ang. namnet finns i Lembygden 1914 sid. 49.

247. Brädgård vid Fibboriken.
(Gustaf Adolf Lindqvist, 78 år, Fibbo, Eriksnäs).

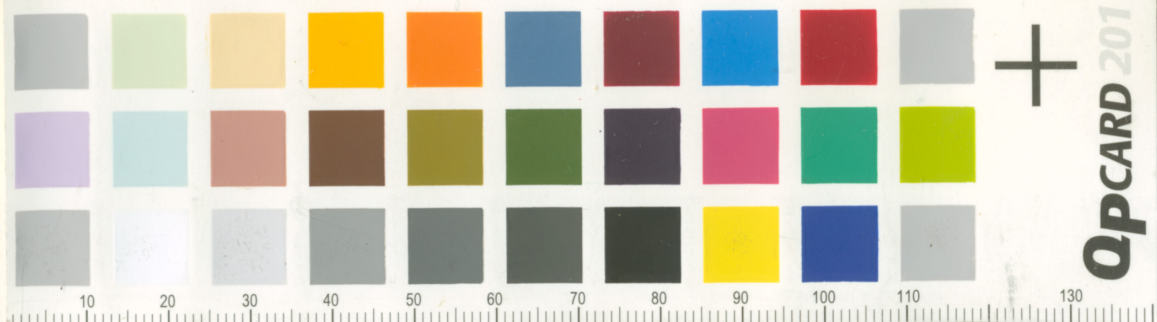
På östra sidan vid inloppet till Fibboriken finns Kalesudden. Där hade en Berdholm, som byggde fartyg åt svenska kungen, bräduppslag i svenska tider.

248. Pajpisbornas Järdalar.
(Karl Sjöfver, 75 år, Fibbo, Märtenby).

I Torback Rödjen på andra sidan Kåsis brände Pajpisborna Jära. Åmm på 1840- och 1860-talet var deras Järdalar synliga där på platsen.

249. Järdalar i Fibbo Pajpis.
(Fibbo, Pajpis).

För långa tider sedan kanske flera hundra år, fanns en Järdal i en

åker som nu hör till Hålas men före
storskiftet till Keld-Ollas. Åkern kallas
Dalåkern och har sitt namn just där-
för, att där varit Tjårdal.

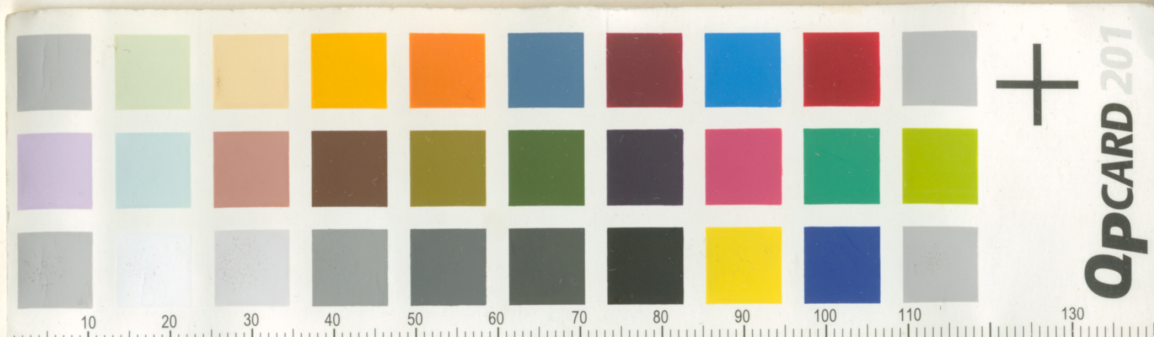
Utspe vid Slaversbacka är en dal,
som kallas Tjårdal, och där brände
man tjära ännu för tjugu fem år sedan.

250a. Tjårdal i Tibbo Borgby.
(Tibbo, Borgby).

En plats i Stör-Tampa åkern,
som kallas Slagen, har namnet Tjård-
dal. Där har man bränt tjära för par
hundra år sedan.

250b. Tjårdal i Tibbo Nicksby.
(Karl Bergström, Tibbo, Nicksby).

Före var det stor skog i Nicksby
på södra sidan om bäcken, som ännu

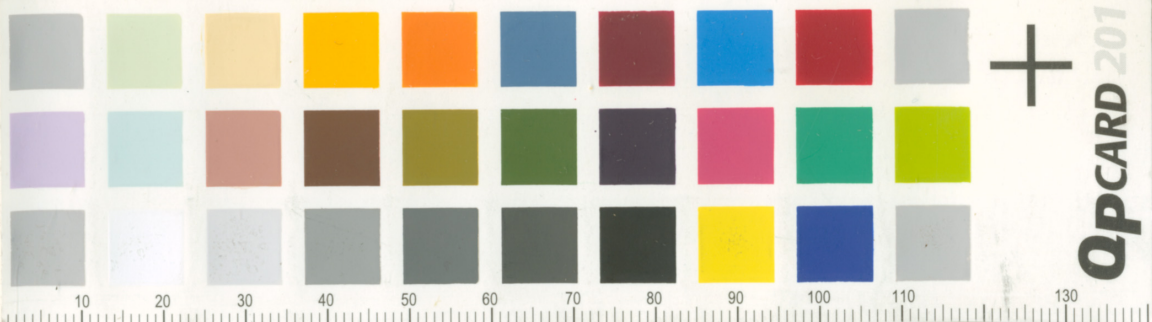
kallas Fredjöby. Då brände man också
 Hjära där. Hjäs har en åker, som kallas
 Dal, och nedanför är en backe, som
 kallas Dalbacka, och på Tallbacka
 finns en åker, som kallas Dalåker.
 Slår i åkrarna hade man Hjerdalar
 och spåren efter dem syns ännu.

251. Hjerdalar i Tibbo Mårtensby.
 (Karl Hilper, 75 år, Tibbo, Mårtensby).

Under svenska tiden fanns det
 tre riktigt stora Hjerdalar där om Dalas
 är. Vid samma tid hade Antbacka och
 Orisbacka Hjerdal nedanom Grindkär.

252. Järbränning i Tibbo Bock.
 (Karl Gustaf Borgman, Tibbo, Bock).

Hjära brändes i Bock ännu för tre-tio
 år sedan på Nyströmsgubben på

Pajpis Skattnåken och nedanom Pajpis.

253. Fjärbrännings i Pibbo Limmersby.

(Georg Lüdgeist, 63 år, Pibbo, Limmersby).

Fjåra brände man vid Pöder-Bertas för långa tider. Nybyggaren under Pöder-Bertas brände fjåra ämn för trellur år sedan österom Vågatråsk.

H. Fiske

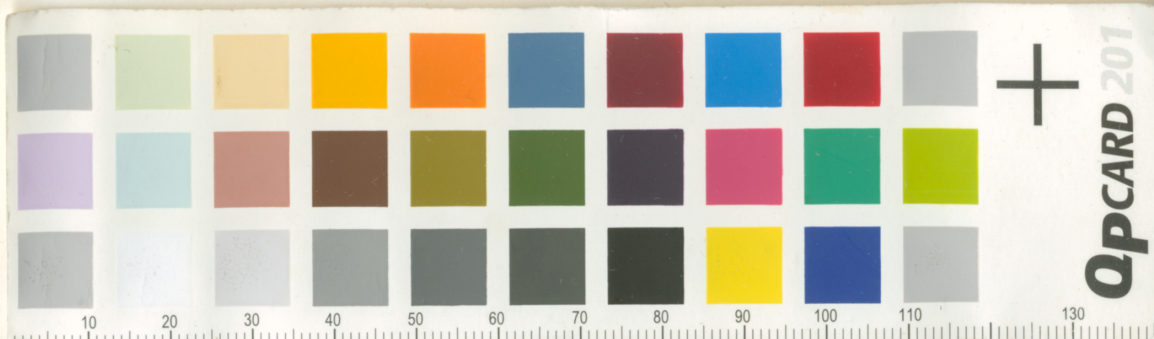
254. Finner som fiskare i södra Pibbo.

(Pibbo, Pajpis).

För i världen, då det fanns lite folk i Pibbo, brukade det komma finner uppifrån landet till träskan och ner till havet om somrarna för att fiska.

255. Ruder i Långmoosen och Gjet-
moosen i Pibbo, Pajpis.

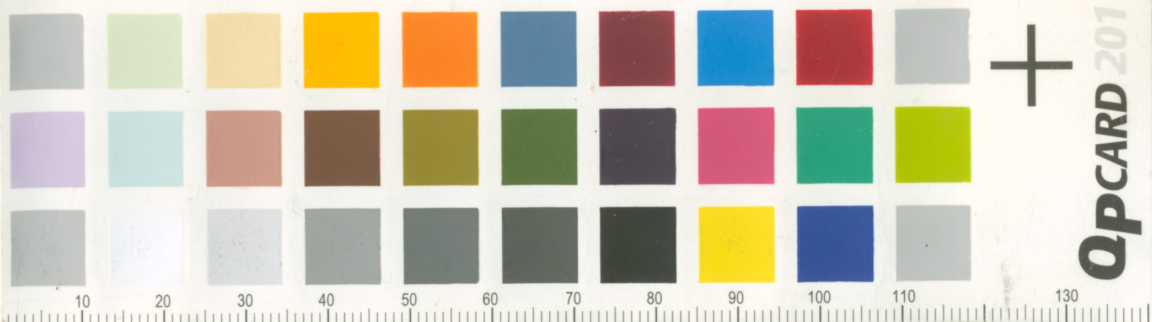
(Reinhold Lampenijss, Pibbo, Pajpis).

Bak Tarabacka fanns förr i Lång-
mossen mycket rudor. För 50 år sedan
bar Lampet pojarna med ämbaren
rudor därifrån till Helmossen i Pål-
hagen, och där ökades de så hastigt,
att man för 40 år sedan drog där
med vaden¹ efter rudor och fick myc-
ket sådana. Nu är både Långmossen
och Helmossen utdikade, så att de
är så torra, att man kan gå över
dem torrsködd, men ännu i slutet
på 1880-talet växte det vita näckro-
sar där och var så mycket vatten, att
man kunde simma där.

Man hade förr i världen getter
på Pällas och de vistades i trakten
på en mosse, som därefter började kal-
las Helmossen.

¹ Mindre dragnot.

256. Fångande av gäddor i bäckar i Paj-
pis och Mårtensby i Sibbo.
 (Sibbo, Mårtensby).

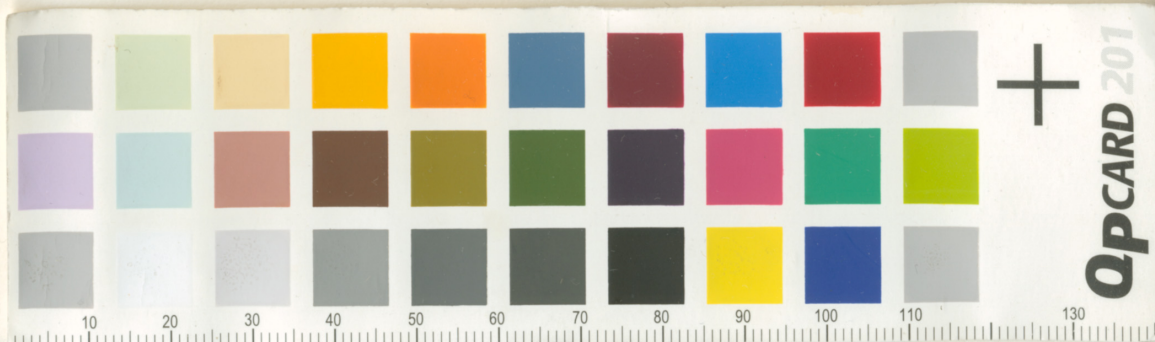
Näverbäcken och Ragsbäcken rinner
 ut i Kumbäcken som faller ut i ån i
 Pajpis. För omkring femtio år sedan
 fick man gäddar i de här bäckarna
 och man fångade dem med tagelsnå-
 ra som man hade på en lång kapp.
 Vattnet i bäckarna var nämligen nys-
 ket klart, så att man tydligt såg fis-
 ken och kunde sticka snåran över
 den.

1) Snara.

257. Gäddor och ruddor i Filkonkärr i
Sibbo, Nicksby.

(Karl Juselius, Sibbo, Nicksby)

Filkonkärr på Segismarken var

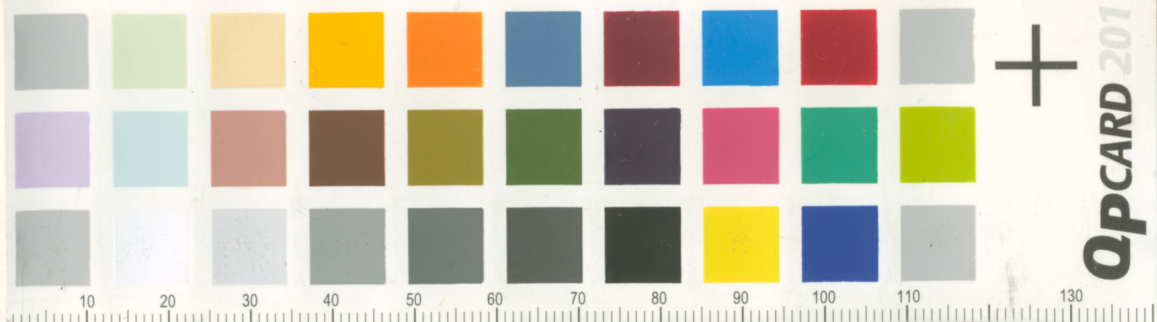
i äldre tider en liten Träsksputt, och däri
fanns gäddor och ruder. Emåningom har
oattnet tilkat 'ut och Träsket tokat
bort.

1) Gipprat.

258 Fågande av fisk i en bäck i Rib-
bo Mickby.
(Ribbo, Flärtsby).

Genom Mickby gårds Dalatorps och
Bendtorps ägor rinner en bäck, som
först kallas Florängsbäcken, sedan Lill-
ängsbäcken och slutligen Bendängsbä-
cken och vilken rinner ut i ån på södra
sidan om sinnessjukhuset. I Florängs-
bäcken drog man vade 'ännum för tjugu-
fem år sedan och i Lillängsbäcken för fem-
ton år sedan.

1) Mindre not.

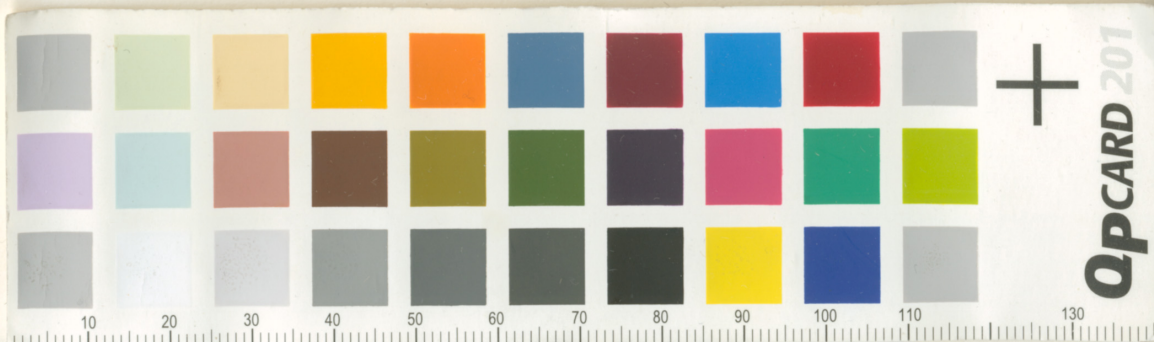
259. Fiskfångst i Ruddam^ms bäcken i
Sibbo Lyrkoby.
 (Eklund, Sibbo, Lyrkoby).

Ännu för fyrtio år sedan drog
 man ~~vade~~ ^{uppe} i Fästerängen och De-
 gerängen i gölar i Ruddam^ms bäcken.

I Mindre not.

260. Gammalt notvarp i Sibbo Kallbäck.
 (Gustaf Adolf Lindqvist, 78 år, Sibbo, Eriksnäs).

I Ruskhagen finns ett berg, som
 kallas Kronobyberget. En Slannad Lind-
 qvist, "moster Slanna", som bodde i
 Kallbäck på Gut marken och dog 1867,
 berättade, att man i slutet på 1700-talet
 drog not där i hagen vid berget.

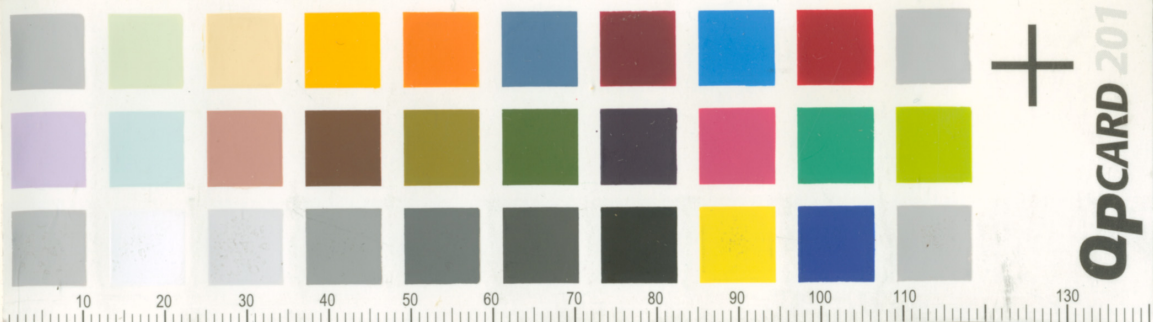

275

261. Boxbornas fiskfångst i saltsjön
(Karl Gustaf Borgman, Böbo, Bore).

För fiskade man iverigt i saltsjön från Bore. Man hade en fyra å fem måtter, som man drog med mest efter strömming men även fjällfisk. Tånligen brukade två bönder ha en halv not, t. ex. hade Nikus och Pajkis sin halva, och andra halvan hade fiskare. Man fick fiskdelen efter som man hade notdel. Om man hade främman: hjon' å dra, fick han en åttandedel. Nästan varje år var det utfläkor och någon estkarl och hjälpte till vid notdragningen. Den fisk de fick saltade de och pensade färdig, och så kom andra ester med skutor och köpte opp fisken.

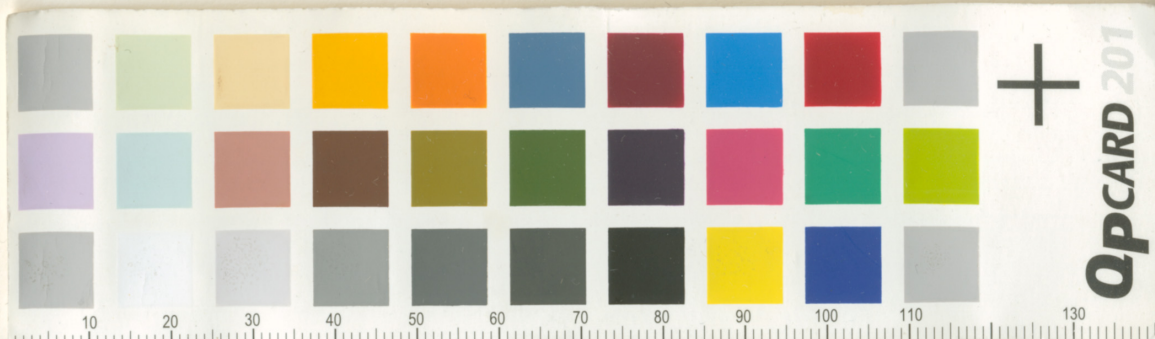
Ännu för en fem år sedan var Pajkis med i notdragning och ström

på Lisbacka för sex å sju år sedan.

Vid varje notdragning liddes arbetet å en notkunga, vanligen en fiskare. På Majholmen var en fiskare Linderström notkunga, på Bodstranden en fiskare Pilen; på Sandholmen en Linderström, på Bergarholmen Lundberg eller Bergarbisen, som han kallas. Å dessa kungar lever ingen annan än Pilen, och han fortsätter ännu med yrket. Bonden Linderström på Lisbacka var själv notkunga. Fösta notkungen för Bojks-Nikus not var Oskar Grönholm, och han lever ännu en 45-års karl.

För långa tider sedan, för omkring hundra år, drog man också vinternot. Då brukade folk från Hindaby, Gästaby och Kyrkby vara mer till notdragningen och "fiska" med brännvin för att få åt sig fisk. Där mer vid Djupsund brukade då ofta vara riktigt

roliga kalas. Om fiskarbissarna blev
roliga, kunde de andra få åt sig
riktigt mycket fisk för billigt pr.

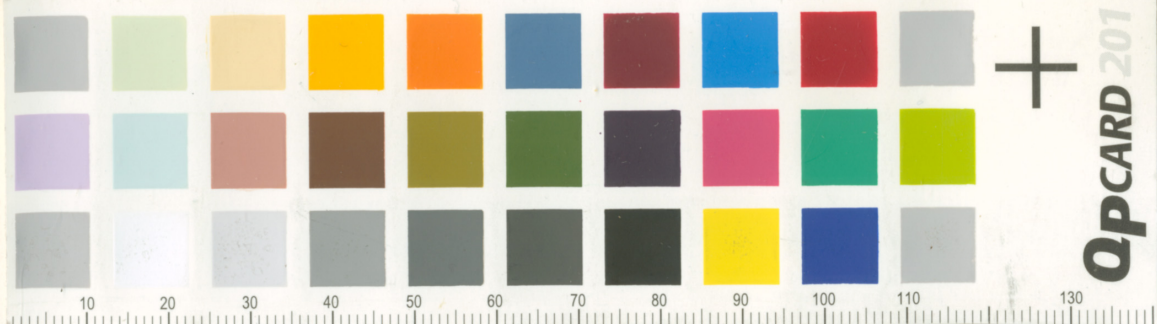
I Legohjån.

262. Notdragning i Tibbo Slindby.
(K. Enderström, 72 år, Tibbo, Slindby).

För en 50: a 60 år sedan drog
man not i fiskträsk i Slindby. En
å de tre holmarna i träsket heter Not-
husholmen, och där är ännu kvar
ett gammalt nothus, och i det hån-
ger den gamla not, som man an-
vände vid notdragningen.

263. Massby, Kallbäck och Lila notarp.
(Gustaf Adolf Lindqvist, 78 år, Tibbo Lrikesnäs).

Massby, Kallbäck och Lila drog

Tillsammans not på andra sidan viken
och hade följande notvarp i Bisasten,
~~Stenbleven~~, Båskan och Storråken. Nass:
by och Hallbäck slapp bara i viken, men
Lhta hade också längre ut vid Back-
mansudd och Slättberget.

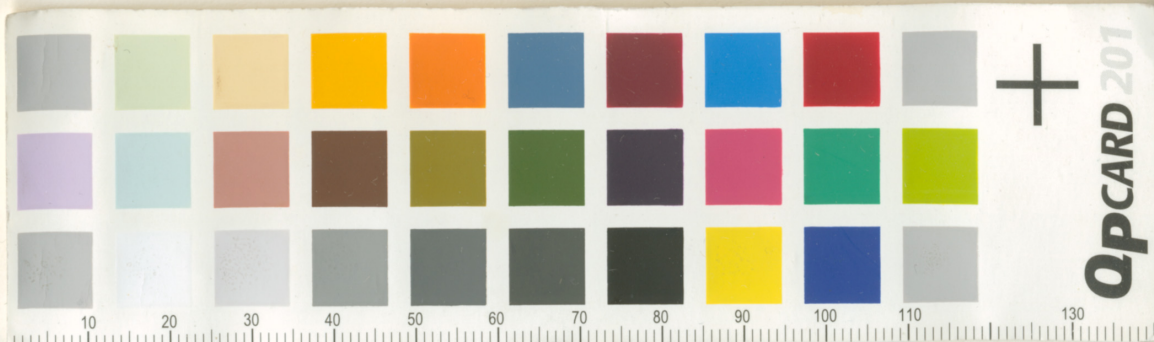
Med Eriksnäs fick Hallbäck ta
del i Djupvarpet.

264. Notdragning i Sibbo Limmersby.
(Georg Lindqvist, 63 år, Sibbo, Limmersby).

Föder-Bertas drog not i Vägaträsk-
ket för sextio år sedan. Inga andra
ha haft not i Limmersby.

265. Notdragning i Byträsk i Sibbo Limmersby.
(Sibbo, Limmersby).

I Byträsk drog man not för
trettio år sedan. Gabriel Brorson hade

not och folk från Bergarholmen att
dra, men där var så mycket moss
redan, att noten gick öfver vägen.

266. Notdragning i Tibbo.

Östersundom i äldre Tider
(Görry Lindquist, 63 år, Tibbo, Fimmersby).

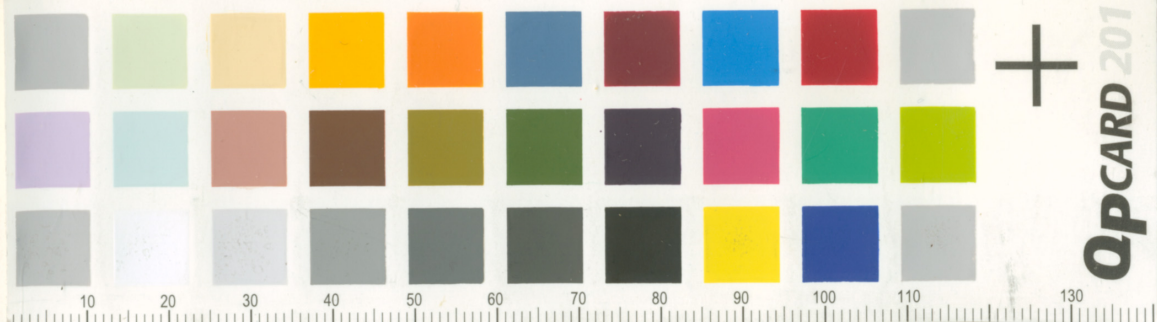
På Löntängen nedanför Krogars
i Öndom hade man sitt notsång, där
man drog not ännu på 1830-talet. Nu
är där alldeles torrt.

På den tiden man byggde ka-
pellet, kom man upp dit med stora
båtar, men nu slipper man bara
med öksäckar.

267. Fiskfångst i Tibbo Östersundom.

(Holm, 74 år, Tibbo, Östersundom).

Till gården hör en äng, som kal-

las Wiken. Årsm för en hundra år sen var det en sjövik, där det fanns katror, och just vid landsvägen var nothängen. Årsm för en förtiofyra år sedan rodde man upp för gårdens bäck med kölbåtar och strekflottar.

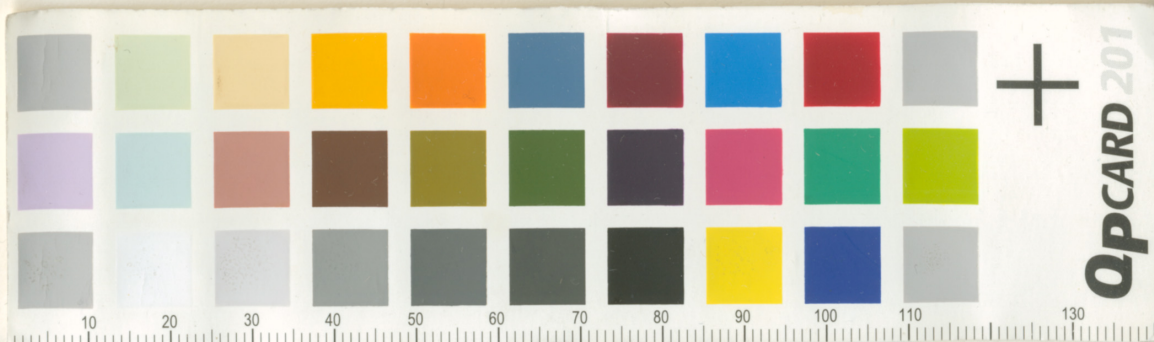
268 Notvarp i Tibbo Gumböle
(Forssström, Tibbo, Gumböle).

För 45-å 50 år sedan hade man notvarp i Borgarstrand.

5. Industri.

269. Kalkbruket i Tibbo Mårtensby
(Edolf Wymander, 72 år, Tibbo Mårtensby).

Kongliga flaggskepparen Teckenberg hade kalkbruk medan han ägde Måbas Vahlströms. En källa där i Hak-

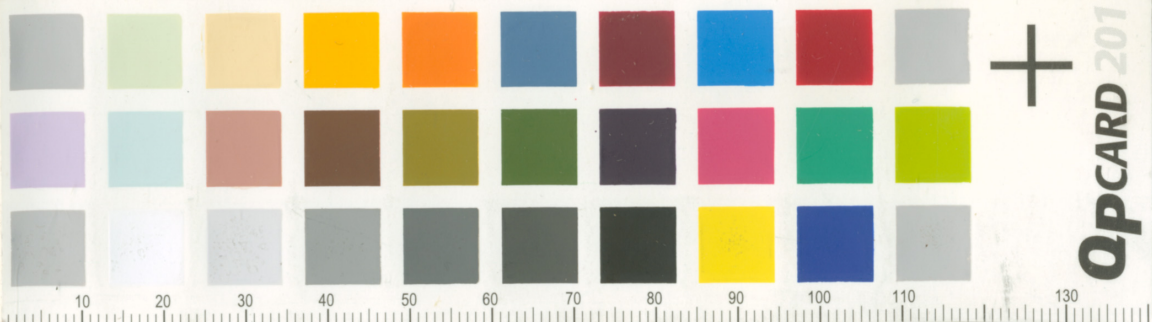
281

ten kallas därför ännu för Kalkbrucks-
källan.

240. Smuggling av sprit från Estland.
(Karl Gustaf Borgman, Tibbo, Borl.)

En Isak Vikborn på Ollas och
sonen hans Karl Efraim hurendreja-
de och skaffade sprit från Estland.
Ofta kunde de ha spethunnan ståen-
de vid brunnen, men kronobetjeningen
misstänkte ingenting utan trodde att
det var bara en vanlig svagdricks-
tumma.

Man brukade alltid taga vat-
ten från Ollbrunn och blanda upp spri-
ten med till brännvin, emedan vattnet
i den brunnen är så beskaffat, att spri-
ten blir lika klar som förut, när man
håller vatten i.

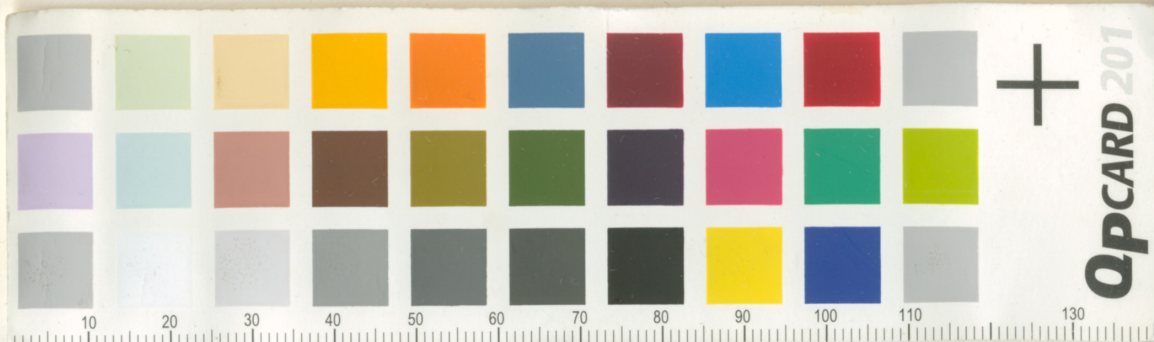

241. Brännvinsbränning i Fibbo Bnd.
(Karl Gustaf Borgman, Fibbo, Bnd).

I Flindibackskogen finns Stor-
källan. Där i närheten har man i äldre
tider bränt brännvin. Man hade byggt
brännstugan där, emedan i källan är
gott och rikligt vatten som räller fram
ur berget. Man ser ännu Tegelstens-
halvor på spisen.

242 Källa i Pajpis varifrån tagits vat-
ten vid brännvinsbränning.
(Fibbo, Pajpis).

En styeke öfverom Släggars i Paj-
pis Kybyggge. På vänstra sidan om
vägen, då man far uppåt, är en stor
svart källa som kallas Badstuckällan.
Förn emdan man brände brännvin, var
den brens allmänna källa, varifrån man

Tog vatten, emedan det är mycket klart²⁸⁸
och gott.

1) Källa, som i botten har liksom skip-
svärta och mycket kallt vatten.

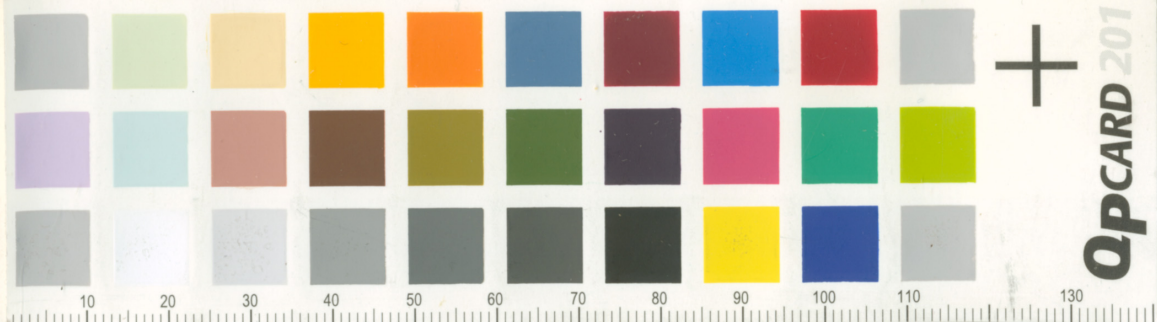
243. Källor i Lindsby från vilka vatten
tagits till sprit.

(Robert Lindström, Ljibo, Lindsby).

I Nabbis Hoarnsidan är en käl-
la, som kallas Våldosan, och från den
brukade man förr i världen ta vatten,
då man blandade sprit.

I Bärtocka åkern under ett
berg är en annan dylik källa.

244. Källa i Ljibo Immersby vari-
från vatten tagits till brännvin.
(Ljibo, Immersby).

Från Skattåkerskällan på Bys-
Bärl marken har man under den tid
man brände brännvin, 'tagit vatten till
klaranbrännvin.'

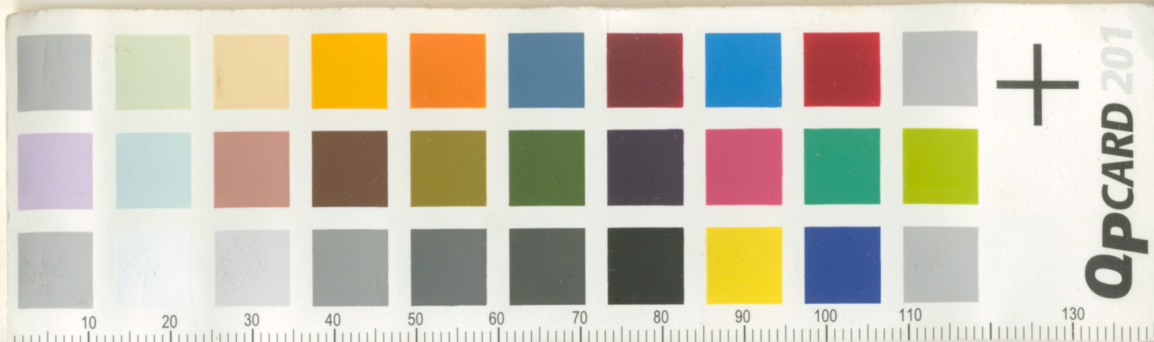
1) Klarbrännvin.

I. Direkt.

275. Pajpisornas giftemål i äldre tider
(Karl Hilfver, 70 år, Pöbo, Märkaby)

I Pajpis gifte man sig aldrig
före utom Byn. Ingen för från egen
byn, och kom det friare från andra
byar, så skyk sku han ha. Där var
alla i Pajpis släkt med varandra.

276. Enkelheten i forna tider.
(G. F. Gustafsson, Pöbo, Borgby)

I äldre Tider var man mycket enkelt klädd. Då Henrik Henriksson, som flyttade hit ut till Pörgs-Keltas, stod Brudgum, så hade han Lappen på knä.

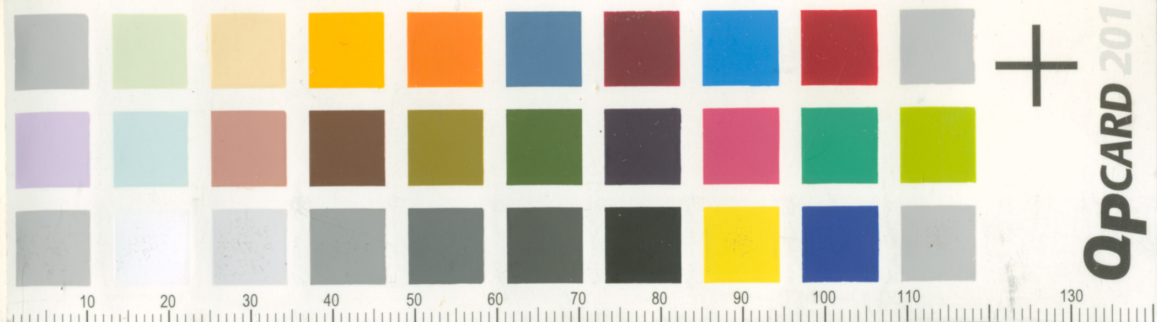
277. Brist på redskap i Lillo i äldre Tider.

(Wilhelm Blomqvist, 14 år, Lillo, Fjögby).

I Immersby hade Sandbacken en slipssten och Walborgsen en spade, och med detta nöjde sig hela byn. Det var det i svenska Tiden.

1. Nöjde

G. Kyrkan och det religiösa livet.

278 Väri från leret togs då gamla kyrkan i Tibbo byggdes.

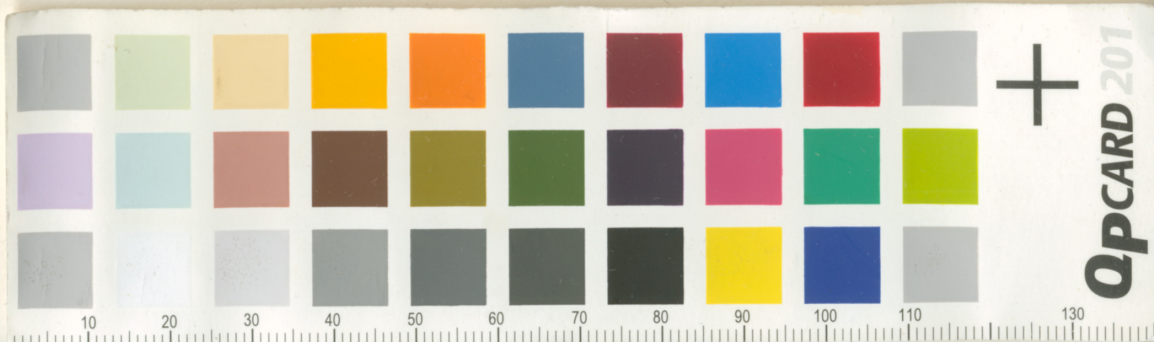
(G. F. Enholm, 65 år, Tibbo kyrkby).

På högra sidan om stora strandvägen, när man kommer från Helsingfors, i närheten af Nya kyrkan finns en plats som kallas fiskalns pottarna. Då man byggde gamla kyrkan, ska man ha tagit ler därfra. Nu äro de flesta af dem igenfyllda.

För öfver femtio år sedan bodde i samma åker där pottarna äro en fiskal Sandholm, och därå bröjde de kallas för fiskalns pottarna. Vid dessa var också i långa tider Luns lertag, emedan där ansågs vara bästa leret.

279. Kappalkacken i Tibbo Langelby.

(H. A. Behm, 78 år, Tibbo, Langelby).

Våra sjön i Slangelby finns en
backe, som kallas Hoppelbacken, och
den ska ha sitt namn därå, att där
i världen varit Rapell.

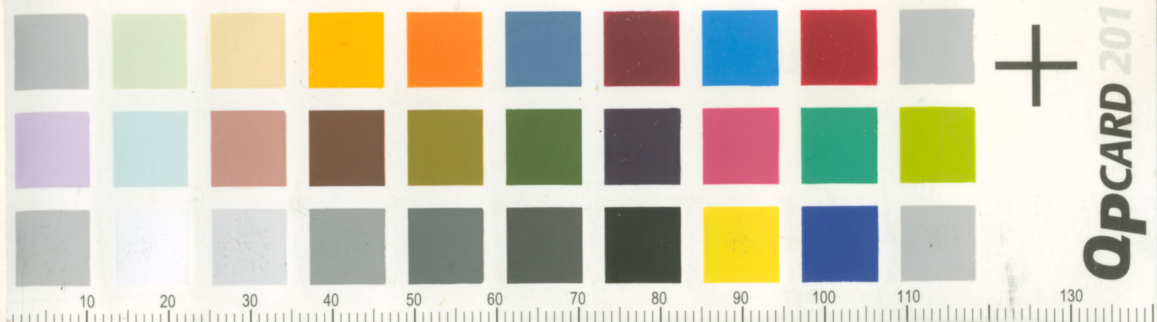
280. Gudstjänstlokal i Tibbo, Box.
(Gamla bonden på Kistas, Tibbo, Hjulsund).

En stor lada på en äng i Box
skän man ha hållit gudstjänst under
krigstider.

281. Kyrkan och begravningsplatsen i
Tibbo, Box.

(Emil Tillander, 75 år, Tibbo, Box).

På kyrkmässbacken skän i världen
 varit en kyrka och begravningsplatsen
 var där på Old Ribacken. Där är fins
 sand. Då man grävt potatisbällare
 där, har man träffat på ben.

282 Begravningsplats i Fibbo, Borl.
(Karl Gustaf Bergman, Fibbo, Borl.)

På Bergmans Ribacken har varit begravningsplats. År 1872 var en, som de kallade fästningsprästen, och lät grava upp de där benen och lät lägga dem in i en låda och tog dem med sig för att undersöka dem. När vi år 1896 eller 1897 grävde där, hittade vi igen mycket ben: huvudskallar, fingerändar och alla möjliga ben. Där i närheten på Nikusmarken finns Kyrkmässberget.

283 Begravningsplats på Kiti i Fibbo
(Gamla bonden på Kitis, Fibbo, Hjultunda)

På ön finns en plats, som kallas Gräfningsplan, och den har

